

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Основи економічної безпеки»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (право)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 29.08.2023 № 2

Розробник:

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук Парфентій Л.А.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент Кравченко О.В.
2. Завідувач кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету №2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент Ткаченко С.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 9	08 Право 081 Право перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс <u>3</u> Семестр <u>6</u> Види контролю: <u>залік</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>20</u> ;		Лекції – <u>6</u> ;
Практичні заняття – <u>20</u> ;		Практичні заняття – <u>8</u> ;
Самостійна робота – <u>50</u> ;		Самостійна робота – <u>76</u> ;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – засвоєння теоретичних, методологічних засад економічної безпеки, оцінки її рівня та способів забезпечення економічної безпеки підприємства, регіону та держави.

Завдання:

- концептуальна постановка завдання економічної безпеки підприємства;
- вивчення системи показників, яка найбільш оптимально характеризує складові економічної безпеки;
- виявлення стимулюючих або загрожуючих факторів;
- вивчення методичних підходів до оцінки ризиків у діяльності підприємства;
- вивчення комплексу рекомендацій для зниження ризиків підприємства та розробки антикризових заходів;
- визначення напрямів мінімізації загроз економічній безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави;
- вивчення концептуальних засад забезпечення економічної безпеки держави;
- ознайомлення з загальними проблемами формування системи управління економічною безпекою держави;
- ознайомлення з стратегіями управління економічною безпекою держави;

- дослідження найважливіших складових елементів економічної безпеки держави;
- оволодіння практичними навичками щодо теоретичного дослідження складових економічної безпеки та ефективності управління ними в поточних умовах розвитку світової економіки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Успішне вивчення дисципліни може бути після освоєння курсу наступних дисциплін: «Основи економічної теорії», «Бухгалтерський облік», «Судова бухгалтерія», «Маркетинг», «Менеджмент» та ін.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні поняття економічної безпеки підприємства;
- показники оцінки стану економічної безпеки підприємства;
- методи забезпечення економічної безпеки підприємства;
- види стратегій економічної безпеки;
- основні загрози економічній безпеці підприємства;
- концептуальні основи забезпечення економічної безпеки держави;
- складові елементи системи економічної безпеки держави;
- проблеми забезпечення економічної безпеки України;
- сучасні механізми забезпечення економічної безпеки України.

вміти:

- здійснювати оцінку рівня економічної безпеки підприємства за різними її складовими;
- розробити обґрунтовані напрями та заходи із забезпечення належного рівня економічної безпеки конкретного українського підприємства;
- готувати рекомендації, пропозиції до проектів зовнішньо- та внутрішньополітичних стратегій України, спрямованих на адекватну відповідь реальним та потенційним загрозам економічній безпеці України;
- на основі моніторингу та аналізу діяльності органів влади пропонувати організаційно-правові засоби підвищення ефективності діяльності управлінських структур, у тому числі сил забезпечення економічної безпеки;
- проводити оцінювання характеру та рівня загроз економічним інтересам України у зовнішньополітичній сфері;
- пропонувати організаційно-правові заходи підвищення ефективності діяльності органів державної влади у сфері забезпечення економічної безпеки у зовнішньополітичній сфері;
- розробляти пропозиції щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку території, галузі на основі результатів системного аналізу соціально-економічного стану розвитку держави, застосовуючи методики визначення певних показників.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК-7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК-8	Здатність бути критичним і самокритичним
	ЗК-9	Здатність працювати в команді
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-2	Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів
	СК-9	Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів
	СК-10	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання
	СК-12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції
	СК-13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності
	СК-14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА №1. «Сутність економічної безпеки».

Людство та безпека: історичний огляд. Економічна безпека людини: сутність і об'єкт.

Сутність загроз і небезпек економічній життєдіяльності суб'єктів суспільства. Економічна загроза. Економічна небезпека. Допорогова і післяпорогова економічна небезпека. Класифікація економічних загроз і небезпек: ознаки, види, склад.

Поняття економічної безпеки. Предмет економічної безпеки. Алгоритм здійснення економічної безпеки. Засоби захисту від економічної небезпеки.

Критерії та показники економічної небезпеки й безпеки та їх порогові значення. Принципи функціонування системи економічної безпеки.

ТЕМА № 2. «Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства»

Поняття, сутність, роль, значення та місце економічної безпеки підприємства в структурі економічної безпеки держави. Джерела негативних впливів на стан економічної безпеки підприємства.

Мета та функціональні цілі економічної безпеки підприємства. Основні функції економічної безпеки підприємства. Структурні елементи та схема організації економічної безпеки підприємства.

ТЕМА № 3. «Загрози економічній безпеці підприємств. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва»

Розкриття взаємозв'язку та взаємообумовленості економічної безпеки підприємства та ефективності його діяльності. Основні функціональні цілі економічної безпеки підприємства. Ілюстрація загальної схеми процесу організації досягнення економічної безпеки підприємства. Основні властивості стану економічної безпеки підприємства. Концептуальні основи управління економічною безпекою підприємства, його основні положення.

Визначення ролі економічної безпеки в системі стратегічного управління підприємством. Розкриття відмінності стратегій, що визначають та враховують цільові настанови політики утримання і розширення ресурсного простору та стратегій, що розпізнають й оцінюють ступінь впливу загроз, які виникають у зовнішньому і внутрішньому середовищах підприємства.

Види злочинів. Характеристика та ознаки злочинів, що вчиняються службовими особами. Характеристика та ознаки злочинів, які вчиняються шляхом незаконного використання підприємцем своїх прав або їх порушення. Злочини в кредитно-фінансовій та податковій сферах. Злочини, пов'язані з безпосередньою діяльністю на ринку, зокрема, щодо монополістичних дій та обмеження конкуренції. Злочини, пов'язані з незаконним одержанням і розголошенням відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю

ТЕМА №4. «Показники оцінки стану економічної безпеки підприємства»

Доцільність використання адекватних методичних підходів до оцінювання зовнішніх факторів діяльності підприємства при виявленні різних станів фінансово-економічної стійкості підприємства.

Гармонічне об'єднання загальнонаукових методів, традиційних методів економічного аналізу, економіко-математичних багатовимірних методів при розробці та реалізації аналітичного інструментарію для оцінки внутрішніх факторів економічної безпеки підприємства.

Вимоги до формування системи показників для проведення аналізу внутрішніх факторів економічної безпеки підприємства. Формування системи показників за складовими економічної безпеки підприємства: майнового стану, виробнича, фінансова, інноваційно-інвестиційна, управління персоналом. Врахування в системі показників-стимуляторів та показників-дестимуляторів.

ТЕМА №5. «Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства»

Етап стратегічного планування та прогнозування економічної діяльності підприємства. Етап оперативної оцінки рівня економічної безпеки.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Структура механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Функції структурних елементів механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

ТЕМА №6. «Законодавче регулювання економічної безпеки підприємства»

Правова основа забезпечення безпеки. Елементи державної нормативно-правової бази захисту. Міждержавна нормативно-правова база захисту.

Правове регулювання захисту конфіденційної інформації. Правова основа відшкодування шкоди уповноваженими органами. Державне регулювання щодо забезпечення функціонування різних підприємств. Локальні нормативи захисту. Принципи організації захисту підприємства.

ТЕМА №7. «Сутність і основні чинники економічної безпеки регіону»

Загальна характеристика економічної безпеки регіону. Основні принципи забезпечення економічної безпеки регіону. Система індикаторів оцінки економічної безпеки регіонів України. Основні критерії економічної безпеки регіону. Кількісні показники економічної безпеки регіону. Загрози економічній безпеці регіонів.

Основні складові регіональної економічної безпеки. Соціальна складова регіональної економічної безпеки. Соціальний захист як фактор економічної безпеки регіону. Природно-ресурсна складова економічної безпеки регіону.

Організаційна підсистема економічної безпеки регіону. Соціокультурна та політична підсистеми регіональної економічної безпеки.

Механізм забезпечення економічної безпеки в регіонах. Шляхи забезпечення економічної безпеки в регіоні.

ТЕМА №8. «Економічна безпека держави як складова національної безпеки»

Еволюція теоретичних концепцій економічної безпеки держави у системі забезпечення національних економічних інтересів.

Системоутворюючі складові економічної безпеки держави в сучасних умовах.

Загрози в економічній сфері: систематизація та характеристика впливу на стан національної безпеки.

ТЕМА №9. «Сучасні проблеми та механізми забезпечення економічної безпеки України»

Економічна безпека в контексті державної економічної політики. Нормативно-правові засади економічної безпеки держави та напрями реформування законодавства.

Світовий досвід забезпечення економічної безпеки країни. Стратегічні орієнтири забезпечення економічної безпеки України та механізм їх реалізації. Стратегія економічної безпеки України як визначальна складова механізму забезпечення її національної безпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №6							
Тема № 1: Сутність економічної безпеки	10	2	-	2	-	6	
Тема № 2: Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства	10	2	-	2	-	6	
Тема № 3: Загрози економічній безпеці підприємств. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва	10	2	-	4	-	4	
Тема №4: Показники оцінки стану економічної безпеки підприємства	10	2	-	2	-	6	
Тема №5: Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства	10	2	-	2	-	6	
Тема №6: Законодавче регулювання економічної безпеки підприємства	10	2	-	2	-	6	
Тема №7: Сутність і основні чинники економічної безпеки регіону	10	2	-	2	-	6	
Тема №8: Економічна безпека держави як складова національної безпеки	10	4	-	2	-	4	
Тема №9: Сучасні проблеми та механізми забезпечення економічної безпеки України	10	2	-	2	-	6	
Всього за семестр №6:	90	20	-	20	-	50	Залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №6							
Тема № 1: Сутність економічної безпеки	10		-	2	-	8	
Тема № 2: Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства	10	2	-		-	8	
Тема № 3: Загрози економічній безпеці підприємств. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва	10		-	2	-	8	
Тема №4: Показники оцінки стану економічної безпеки підприємства	10		-		-	10	
Тема №5: Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства	10		-		-	10	
Тема №6: Законодавче регулювання економічної безпеки підприємства	10		-	2	-	8	
Тема №7: Сутність і основні чинники економічної безпеки регіону	10	2	-		-	8	
Тема №8: Економічна безпека держави як складова національної безпеки	10	2	-		-	8	
Тема №9: Сучасні проблеми та механізми забезпечення економічної безпеки України	10		-	2	-	8	
Всього за семестр №6:	90	6	-	8	-	76	Залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Сутність економічної безпеки		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Сутність і засоби здійснення економічної безпеки»	
2	Розробити презентацію на тему «Передумови та чинники зміцнення економічної безпеки»	
Тема № 2: Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Система економічної безпеки підприємства»	
2	Розробити презентацію на тему «Джерела економічної небезпеки підприємства»	

Тема № 3: Загрози економічній безпеці підприємств. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Економічна інформація як об'єкт економічних злочинів та її класифікація»	
2	Розробити презентацію на тему «Захист суб'єктів економічних відносин від шахрайства»	
Тема №4: Показники оцінки стану економічної безпеки підприємства		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Технічні засоби та методика їх застосування в системі безпеки підприємства»	
2	Розробити презентацію на тему «Методи збирання економічної інформації у зовнішньому середовищі суб'єкта господарювання (ділова розвідка)»	
Тема №5: Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Кримінальна відповідальність за нелегальні методи збирання економічної інформації у зовнішньому середовищі»	
2	Розробити презентацію на тему «Організація захисту комерційної таємниці фірми»	
Тема №6: Законодавче регулювання економічної безпеки підприємства		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Нормативно-правова база забезпечення економічної безпеки підприємства»	
2	Розробити презентацію на тему «Комерційна таємниця та визначення її правового статусу Господарським, Цивільним та Кримінальним кодексами України»	
Тема №7: Сутність і основні чинники економічної безпеки регіону		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Регіональний аспект економічної безпеки держави»	
2	Розробити презентацію на тему «Джерела економічних загроз та небезпек регіону та організація його захисту»	
Тема №8: Економічна безпека держави як складова національної безпеки		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Національні економічні інтереси України на світовому рівні»	
2	Розробити презентацію на тему «Вплив глобалізації на економічну безпеку України»	
Тема №9: Сучасні проблеми та механізми забезпечення економічної безпеки України		Н: 1-17 О: 18-44 Д: 45-68 І: 1-15
1	Законспектувати питання «Боротьба з кримінальною економікою»	
2	Розробити презентацію на тему «Економічна небезпека падіння рівня та якості життя населення і руйнації генофонду країни»	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Економічна безпека в системі національної безпеки.
2. Національні економічні інтереси та їх класифікація.
3. Критерії, індикатори економічної безпеки України.
4. Економічна безпека держави, суб'єктів господарювання, населення: проблема співвідношення.
5. Система забезпечення економічної безпеки.
6. Загрози економічній безпеці України, їх генеза та особливості розвитку.
7. Структурна перебудова економіки України та її економічна безпека, поняття структурної збалансованості національної економіки.
8. Економічна безпека підприємства: сутність, критерії, загрози.
9. Розвиток підприємництва в Україні та його вплив на рівень економічної безпеки.
10. Інвестиції та інновації в системі економічної безпеки держави.
11. Технологічні пріоритети розвитку України та її економічна безпека.
12. Енергетична безпека України, проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу України в контексті економічної безпеки.
13. Продовольча безпека держави та пріоритети розвитку агропромислового комплексу України.
14. Формування інституційної системи українського суспільства та економічна безпека.
15. “Тіньова” економіка як загроза економічній безпеці держави, напрями та методи детінізації економіки України.
16. Грошово-кредитна політика в забезпеченні економічної безпеки країни.
17. Стабільність національної валюти в контексті економічної безпеки держави.
18. Державний бюджет в контексті економічної безпеки.
19. Податкова політика України, її вплив на економічну безпеку держави і суб'єктів господарювання.
20. Глобалізація як фактор економічної безпеки.
21. Україна в системі міжнародних фінансів.
22. Прямі іноземні інвестиції як чинник впливу на економічну безпеку.
23. Зовнішня торгівля України та її вплив на економічну безпеку.
24. Вступ України до СОТ в контексті економічної безпеки держави.
25. Геоекономічний потенціал та орієнтири стратегічного розвитку України.
26. Економічна безпека особи: чинники, критерії, загрози.
27. Пріоритети державної соціальної політики в контексті забезпечення економічної безпеки України.
28. Поняття людського капіталу та політика його розвитку.
29. Політика забезпечення економічної безпеки в системі державної політики, пріоритети стратегії забезпечення економічної безпеки України.

30. Місце економічної безпеки регіону в системі забезпечення національної економічної безпеки.
31. Основні індикатори економічної безпеки регіону.
32. Закордонний досвід забезпечення економічної безпеки регіону.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено навчальним планом

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Сутність та характерні особливості економічної безпеки держави.
2. Стан забезпечення економічної безпеки держави в Україні.
3. Історія розвитку категорії "безпека".
4. Взаємозв'язок безпеки особи, суспільства, держави.
5. Сутність та класифікація загроз економічній безпеці держави.
6. Внутрішні загрози економічній безпеці держави.
7. Зовнішні загрози економічній безпеці держави.
8. Основні складові економічної безпеки.
9. Пріоритети інвестиційного розвитку економіки.
10. Індикатори фінансової системи. Оцінка стану вітчизняної фінансової системи країни.
11. Світові продовольчі кризи та роль України у їх подоланні.
12. Сутність енергетичної безпеки та перспективи розвитку економіки України.
13. Пріоритети інноваційного розвитку економіки в короткостроковій перспективі.
14. Особливості взаємовідносин України з міжнародними валютними організаціями.
15. Сутність військово-економічної безпеки.
16. Сутність демографічної безпеки.
17. Сутність екологічної безпеки.
18. Економічна безпека підприємництва – системоутворюючий чинник національної економічної безпеки та економічного зростання держави.
19. Взаємообумовленість впливу категорій: економічна безпека підприємства, економічна безпека підприємництва, національна економічна безпека.
20. Завдання економічної безпеки підприємництва щодо забезпечення економічної безпеки держави та регіону.
21. Аналіз рівня економічної безпеки підприємництва України та рекомендації щодо першочергових заходів у напрямі її зміцнення.
22. Порівняльний аналіз рівня економічної безпеки підприємництва в Україні та інших країнах світу.
23. SWOT-аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища економічної безпеки підприємництва в Україні (регіоні).

24. Специфіка та важливість проведення систематичної діагностики та моніторингу економічної безпеки підприємництва під час переходу економіки до ринкової системи господарювання.
25. Закордонна практика проведення діагностики та моніторингу економічної безпеки підприємництва.
26. Доцільність, переваги і недоліки методів вимірювання рівня економічної безпеки підприємництва.
27. Інституційне підкріплення системи діагностики і моніторингу економічної безпеки підприємництва.
28. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємництва на макrorівні управління.
29. Інституційно-правове забезпечення зміцнення економічної безпеки підприємництва в Україні.
30. Аналіз вітчизняного нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності щодо забезпечення економічної безпеки підприємництва: переваги та недоліки.
31. Причини появи рейдерства в трансформаційних економіках.
32. Рейдерство та зловживання службовим становищем.
33. Неврегульованість відносин власності.
34. Удосконалення економіко-правових умов як шлях детінізації економіки.
35. Концептуальні засади економічної безпеки в контексті детінізації економіки.
36. Механізми та шляхи забезпечення економічної безпеки в умовах детінізації економіки.
37. Структурні та відтворювальні аспекти економічної безпеки в контексті детінізації економіки.
38. Основні критерії визначення пріоритетних напрямів детінізації економіки. Шляхи детінізації економіки України.
39. Передумови розроблення ефективної державної програми детінізації економічних відносин в Україні. Очікувані економічні наслідки детінізації економіки в Україні.
40. Методи оцінки обсягів тіньової економіки. Обсяг «тінізації» економіки України.
41. Структура тіньової економіки у наукових розробках вітчизняних та зарубіжних вчених.

6. Методи навчання

Аудиторні заняття проводяться у формі читання проблемно-евристичних лекцій; практичних занять, на яких студенти повинні якісно опрацювати новий матеріал на рівні вмінь і навичок, закріпити отримані теоретичні знання.

Практичне заняття є активною формою навчального процесу, що передбачає обговорення під керівництвом викладача підготовлених студентами доповідей і повідомлень чи проблемного питання, участь студентів у дискусіях, виступи з доповненнями до відповідей колег. На практичних заняттях студенти розширюють, поглиблюють і зміцнюють набуті на лекціях і під час самостійної роботи знання, накопичують у пам'яті нові факти, положення, вчаться критично аналізувати документи і матеріали, набувають навиків публічних виступів,

ведення полеміки, обстоювання власних поглядів, виробляють уміння користуватися науковою термінологією й поняттями.

Методика вивчення навчальної дисципліни в цілому передбачає впровадження педагогіки співробітництва, комунікативної культури, педагогічного спілкування викладачів зі студентами, їх професійної етики, навчання майбутніх фахівців умінню взаємодій з людьми, керуванню колективами.

Методика викладання також передбачає оптимальне співвідношення теоретичного і практичного навчання, що дозволяє отримати у встановлені терміни студентами глибоких теоретичних знань, практичних навичок і вмінь з даної дисципліни. Забезпечується впровадження в навчальний процес найновіших досягнень юридичної та економічної науки, передового педагогічного досвіду.

Для цього використовується повний комплекс основних методів навчання: словесний, наочний і практичний. З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу курсу використовуються як традиційні методи викладання (від простого до складного, індукції і дедукції, повторення, звернення, послідовність, взаємозв'язок, методу аналогій, прийому переліку, форм запитань-відповідей), так і впроваджуються програмоване навчання та програмований контроль знань, ділові ігри, контрольні завдання, розв'язання задач тощо. Удосконалення методики передбачає широке використання технічних засобів і активних форм навчання (лекцій-дискусій, ділових ігор, тестів різного рівня складності).

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

7.1. Контрольні питання, які виносяться на підсумковий контроль (залік).

1. Структурні елементи та схема організації економічної безпеки підприємства.
2. Історія розвитку поняття економічної безпеки.
3. Формування системи інтересів підприємства.
4. Внутрішні джерела загроз економічній безпеці підприємства.
5. Зовнішні джерела загроз економічній безпеці підприємства.
6. Порівняльна характеристика системи захисту підприємства в командно-адміністративній та перехідній економічних системах.
7. Фактори впливу та етапи оцінювання фінансової складової економічної безпеки підприємства.
8. Формування системи захисту політико-правової складової економічної безпеки підприємства.
9. Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на економічну безпеку підприємства.
10. Об'єкти економічної безпеки підприємства.
11. Об'єкти економічної безпеки особистості.
12. Система економічної безпеки підприємства.
13. Комерційна таємниця як об'єкт економічної безпеки підприємства.
14. Критерії оцінювання економічної безпеки підприємства.
15. Методи забезпечення економічної безпеки особистості.
16. Суб'єкти економічної небезпеки особистості.
17. Методи захисту інформаційних потоків на підприємстві.

18. Мотивація як забезпечення кадрово-інтелектуальної складової економічної безпеки підприємства.
19. Оцінювання екологічної складової економічної безпеки підприємства.
20. Характеристика силової складової економічної безпеки підприємства.
21. Вплив корупції на економічну безпеку підприємства.
22. Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.
23. Вплив органів державного регулювання на економічну безпеку підприємства.
24. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства.
25. Стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.
26. Характеристика основних функціональних складових економічної безпеки підприємства: політико-правової, силової, екологічної.
27. Організація заходів на підприємстві щодо встановлення комерційної таємниці.
28. Злочини, пов'язані з незаконним одержанням і розголошенням відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю.
29. Ідентифікація об'єктів економічної безпеки.
30. Правила роботи з конфіденційною інформацією.
31. Внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці держави.
32. Критерії та індикатори економічної безпеки держави і їх порогові рівні.
33. Розбудова ринкових регуляторів економіки як спосіб забезпечення економічної безпеки держави.
34. Ефективність системи управління економікою як умова забезпечення економічної безпеки держави.
35. Соціальні аспекти економічної безпеки держави.
36. Трудоресурсні аспекти економічної безпеки держави.
37. Тінізація економіки як загроза економічній безпеці держави.
38. Воєнно-економічна безпека держави.
39. Чинники впливу на зовнішньоекономічну безпеку держави.
40. Господарські ризики, що впливають на рівень економічної безпеки підприємства.
41. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства.
42. Економічна безпека особистості: сутність і об'єкт.
43. Сутність загроз і небезпек економічній життєдіяльності суб'єктів суспільства.
44. Класифікація економічних загроз і небезпек: ознаки, види, склад.
45. Поняття та предмет економічної безпеки.
46. Промислова розвідка та промисловий шпівонаж.
47. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємства.
48. Характеристика основних функціональних складових економічної безпеки підприємства: фінансової, інтелектуально-кадрової, техніко-технологічної.
49. Критерії та показники економічної небезпеки й безпеки та їх порогові значення.
50. Принципи функціонування системи економічної безпеки.
51. Сутність, роль, значення та місце економічної безпеки підприємства в структурі економічної безпеки держави.

52. Джерела негативного впливу на стан економічної безпеки підприємства.
53. Мета та функціональні цілі економічної безпеки підприємства.
54. Основні функції економічної безпеки підприємства.
55. Структурні елементи та схема організації економічної безпеки підприємства.
56. Основні властивості стану економічної безпеки підприємства.
57. Концептуальні основи управління економічною безпекою підприємства.
58. Технологічні та функціональні дії щодо захисту від погроз економічної безпеки.
59. Етап оперативного оцінювання рівня економічної безпеки.
60. Інтерфейсна складова економічної безпеки підприємства.
61. Функції структурних елементів механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.
62. Правова основа забезпечення економічної безпеки підприємства.
63. Елементи державної нормативно-правової бази захисту.
64. Міждержавна нормативно-правова база захисту.
65. Правове регулювання захисту конфіденційної інформації.
66. Правова основа відшкодування шкоди уповноваженими органами.
67. Державне регулювання щодо забезпечення функціонування різних підприємств.
68. Принципи організації захисту підприємства.
69. Загальна характеристика економічної безпеки регіону.
70. Основні принципи забезпечення економічної безпеки регіону.
71. Система індикаторів економічної безпеки регіону.
72. Основні критерії економічної безпеки регіону.
73. Кількісні показники економічної безпеки регіону.
74. Загрози економічній безпеці регіонів.
75. Основні складові регіональної економічної безпеки.
76. Соціальна складова регіональної економічної безпеки.
77. Соціальний захист як фактор економічної безпеки регіону.
78. Природно-ресурсна складова економічної безпеки регіону.
79. Організаційна підсистема економічної безпеки регіону.
80. Соціокультурна та політична підсистеми регіональної економічної безпеки.
81. Механізм забезпечення економічної безпеки в регіонах.
82. Шляхи забезпечення економічної безпеки регіону.
83. Еволюція теоретичних концепцій економічної безпеки держави.
84. Системоутворюючі складові економічної безпеки держави в сучасних умовах.
85. Загрози в економічній сфері: систематизація та характеристика впливу на стан національної безпеки.
86. Економічна безпека в контексті державної економічної політики.
87. Нормативно-правові засади економічної безпеки держави та напрями реформування законодавства.
88. Світовий досвід забезпечення економічної безпеки країни.
89. Стратегічні орієнтири забезпечення економічної безпеки України та механізм їх реалізації.
90. Стратегія економічної безпеки України як визначальна складова механізму забезпечення її національної безпеки.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Студент (слухач), який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках студентів (слухачів), залікових книжках. ***Присутність студентів (слухачів) на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.*** Якщо студент (слухач) не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності студентів (слухачів), становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Студент (слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Студентам (слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Студенти (слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*роботу на практичних заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедрою визначено такі вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити контрольне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

При формуванні системи критеріїв оцінювання якості навчання враховуються: 1) рівень знань; 2) навички самостійної роботи; 3) уміння застосувати знання на практиці.

Визначаючи рівень знань, слід брати до уваги:

- глибину і міцність знань;
- рівень мислення;
- вміння синтезувати знання по окремих темах;
- вміння складати розгорнутий план відповіді;
- давати точні формулювання;
- правильно користуватись понятійним апаратом;
- культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність викладу);
- виконання навичок і прийоми виконання практичних завдань.

Навички самостійної роботи передбачають:

- навички пошуку необхідної літератури;
- орієнтацію в потоці інформації по обраній спеціальності;
- навички ведення записів (складання простого і розгорнутого плану, конспекту, реферату, виступу, а також навички науково-пошукової роботи);
- уміння застосувати знання на практиці;
- реалізацію на практичних заняттях.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за національною шкалою, в балах і за шкалою ECTS

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
11	94-96			
10	90-93			
9	85 – 89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками
8	80-84			
7	75 – 79			
6	70 – 74	Задовільно ("зараховано")	C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
5	65-69			
			D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками

4	60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
3	40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21-40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативна література

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Кодекс законів про працю в Україні : Закон України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
6. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січня 2021 року № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>.
7. Про державну підтримку сільського господарства в Україні : Закон України від 24 червня 2004 року № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
8. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.

10. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
12. Про захист персональних даних : Закон України від 1 червня 2010 року №2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
13. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
14. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : Закон України від 21.12.2000 р. № 2157-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-14#Text>.
15. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
16. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року" : Указ Президента України; Стратегія від 11.08.2021 № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.
17. Про охоронну діяльність : Закон України від 22 березня 2012 року № 4616-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17#Text>.

Основна

18. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації : монографія / Захарій Степанович Варналій ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання України, 2020. 423 с.
19. Ганущак Т.В. Фінансова безпека бізнесу: навч. посіб. / Т.В.Ганущак; ВНЗ "Київ. ун-т ринк. відносин". –Київ : Ун-т "КРОК", 2016. –264 с.
20. Економіка та економічна безпека держави. Теорія та практика : Монографічний навчальний посібник / С. Давиденко, О. Єгорова, В. Приходько, П. Матішак, Я. Голоніч, П. Копінець, М. Мачкінова, М. Доброволська та ін. Ужгород : РІК-У, 2017. 388 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/19681>.
21. Економічна безпека : навчальний посібник / Користін О.Є. [та ін.] ; за ред. О.М. Джужі ; МОНУ. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність" ; Алерта ; КНТ ; Центр учбової літератури, 2010. 368 с.
22. Економічна безпека : підручник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. І. Барановського. К. : УБС НБУ, 2015. 467 с.
23. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Середя В.В., Занора В.О., Бівець А.В.; за ред. Живко З.Б. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3466>.

24. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / [Небава М. І., Міронова Ю.В.]. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/33nebava_ekonomichna_bezpeka_pidpriyemstva/ekon_bezp_Nebava.pdf.
25. Економічна безпека України : монографія / [Федоренко В.Г., Грищенко І.М., Новікова О.Ф. та ін.]. К. : ТОВ "ДКС центр", 2017. 380 с. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9337>.
26. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. –Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – 180 с. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17973/6/Ekonomichna_ta_majnova_bezpeka_biznesu.pdf.
27. Енергетична безпека України: методологія системного аналізу та стратегічного планування : аналіт. доп. / [Суходоля О. М., Харазішвілі Ю. М., Бобро Д. Г., Сменковський А. Ю., Рябцев Г. Л., Завгородня С. П.] ; за заг. ред. О. М. Суходолі. Київ : НІСД, 2020. 178 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/sukhodolia_energy_security_sayt-1.pdf.
28. Живко З. Б., Пушак Я. Я. Поглинання та рейдерство в ринковій економіці : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 304 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_2201_13443605.pdf.
29. Забезпечення фінансово–економічної безпеки підприємництва : навчальний посібник / Г. В. Соломіна. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1694/1/Posibnik%20ZFEBP.pdf>.
30. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. *Ефективна економіка*. 2016. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5280>.
31. Марченко О. М. Фінансова безпека держави : навч. посіб. / О. М. Марченко, Я. Я. Пушак, І. О. Ревак ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 355 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2964>.
32. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : Навч. посіб. / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. Харків : ХНЕУ, 2012. 256 с.
33. Пашнюк Л. О. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. Вип. 10. С. 93-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2013_10_22.
34. Полторак А. С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: теорія, методологія та практика : монографія / А. С. Полторак ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. Миколаїв : МНАУ, 2019. 462 с.

35. Правове забезпечення фінансової безпеки України : монографія / В. Т. Білоус, О. О. Бригінець, О. В. Драган, Л. М. Касьяненко [та ін.] ; Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2021. 428 с.
36. Сазонов В. В. Визначення основних загроз економічній безпеці України як основа для вироблення заходів протидії економічній злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер.: Право. 2019. Вип. 58, т. 2. С. 156-159. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6103/Vyznachenni_a%20osnovnykh%20zahroz%20ekonomichnii%20bezpetsi_%20Sazonov%20V_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
37. Семкова Л. В. Економічна безпека регіонів. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 27. С. 63-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2014_27_10.
38. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення : монографія. Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2018. 492 с.
39. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. К. ; Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2018. 184 с. URL: https://ie.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Novikova_Sydorchuk_Pankova.pdf.
40. Толуб'як В. С., Корольок Ю. Г. Політика економічної безпеки України в умовах глобальних загроз. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1448>.
41. Управління фінансово-економічною безпекою : підручник / [В.О. Онищенко, Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 530 с. URL: <http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PoltNTU/4061>.
42. Утенкова К. О. Дестабілізуючі чинники зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та їх вплив на економічну безпеку. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 44–50. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4380&i=7>.
43. Шмалій Л. М. Економічна безпека підприємства: сучасні проблеми забезпечення. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 1. С. 123-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmebi_2019_1_20.
44. Франчук В. І. Теорія безпеки соціальних систем : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів; Одеса : Фенікс, 2020. 224 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3462>.

Допоміжна

45. Акімова Л. М. Становлення системи економічної безпеки держави в Україні: сутність, рівні, складники. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 1(19). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01\(19\)/index.html](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01(19)/index.html).
46. Бебик В. М., М'якушко Н. С. Соціальна політика і соціальна безпека в умовах формування інформаційного суспільства. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 131. С. 360-364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_131_96.
47. Бондар А. О. Світовий досвід державного управління економічною безпекою та його використання в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_6_13.
48. Гбур З. В. Економічна безпека України в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 97-101. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5899&i=17>.
49. Гбур З. В. Структура забезпечення економічної безпеки України в контексті європейської інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 23. С. 98-102. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5826&i=16>.
50. Гетманець О. Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 218-223. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.37>.
51. Давиденко Н. М. Фінансова безпека держави : навч. посіб. для студентів ОС "Магістр" спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / [Н. М. Давиденко, Н. К. Мрачковська] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2020. 331 с.
52. Журавка Ф. О., Могиліна Л. А. Сутність і роль фінансової безпеки суб'єкта підприємництва в контексті забезпечення його економічної безпеки. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України"*. Суми, 2012. Вип. 35. С. 16-24. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/58273/1/Mohylina.pdf>.
53. Ковальська Л. Л., Савош Л. В. Економічна безпека регіону: оцінка та механізми забезпечення. *Економічний форум*. 2014. № 4. С. 89-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2014_4_17.
54. Кравчук Н. Я., Колісник О. Я., Мелих О. Ю. Економічна безпека: навч.-метод. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 277 с.
55. Ларка Л. С., Маркіна А. О., Мещерякова А. С. Економічна безпека як індикатор якості економічного управління підприємством. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 19

- (1295). С. 72-79. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/37511>.
56. Макалюк І. В., Гаврилова А. Г. Шляхи подолання загроз економічній безпеці підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. Вип. 18. С. 137-144. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/download/71425/87903>.
57. Майстро Р. Г., Полозова Т. В. Напрями вдосконалення державного регулювання економічної безпеки України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 1(12). С. 46-50. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/9.pdf.
58. Маковій Ю. Г. Роль державного регулювання розвитку енергетичної безпеки. *Наукові праці. Державне управління*. 2017. № 286. С. 107–110.
59. Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2016. № 2. С. 159–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_2_20.
60. Мельниченко О. А. Теоретичні основи державно регулювання параметрів енергетичної безпеки. *Теорія та практика державного управління : збірник наукових праць*. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2017. № 2. С. 8-14. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/NADU/TPDU/TPDU-57-2017.pdf#page=8.
61. Міненко М. В. Сутність та види суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_2_77.
62. Остудімов Б. А. Доктринальні джерела дослідження енергетичної безпеки. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. Вип. 1 (93). 2021. С. 69-79. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1302/1181>.
63. Скриньковський Р. М., Крамар Р. І., Машталір Х. В. Діагностика безпеки підприємства в політико-правовій сфері. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2016. № 7. С. 151-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2016_7_20.
64. Тарасенко О. Ю. Економічна безпека України: загрози та перспективи забезпечення. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2017. № 1. С. 184-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddma_2017_1_34.
65. Ткаленко С. І. Інвестиційна безпека в умовах глобалізації фінансових потоків. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2010. № 1. С. 282-292.
66. Фінансова безпека соціально-економічного розвитку держави: сучасні проблеми та стратегічні орієнтири : монографія / [А. О. Абдрахманова та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Чернявської ; Вищ. навч. закл.

Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). - Полтава : ПУЕТ, 2012. - 459 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/5353>.

- 67.Целуйко О. І. Особливості державного регулювання фінансової безпеки, як фактора забезпечення національних інтересів держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 143–146. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7452&i=20>.
- 68.Якимчук А. Ю., Кардаш О. Л., Постельжук О. П., Якимчук О. Ф. Оцінка показників соціальної безпеки України у контексті національної безпеки держави задля досягнення цілей сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 75–80. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7102&i=10>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний вебпортал Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
6. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <https://rp.gov.ua/home/>
7. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/>
- 10.Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua>
- 12.Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 13.Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
- 14.Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
- 15.Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>